

"Stajerc" izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 4 krome, za Ogrsko 5 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 6 kron, za Ameriko pa 8 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne šte. se prodajajo po 8 v.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje šte. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (insetatov) je za celo stran K 80— za 1/2 strani K 40— za 1/4 strani K 20— za 1/8 strani K 10— za 1/16 strani K 5— za 1/32 strani K 2:50 za 1/64 strani K 1.— Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 40.

V Ptuj v nedeljo dne 8. novembra 1914.

XV. letnik.

Svetovna vojska.

Na Srbskem smo osvojili zopet Šabac in pognali itak obupane Srbe v notranjost dežele. — V Galiciji in na Rusko-Poljskem napredujemo stalno skupno s tam prodirajočo nemško armado. — Glavna nemška moč osvojila je vso Belgijo in se bori uspešno zoper Angleže in Francoze. — Turčija je stopila na našo stran in je dosegla na suhem in morju lepe uspehe zoper Rusijo. — V Egiptu, Indiji in južni Afriki se pojavlja revolucija zoper Angleže. — Položaj za nas je povsod ugodnejši.

Srbija se približuje svojemu zasluženemu koncu; naši hrabri vojaki so zavrnilo vse napade Srbov in Črnogorcev v Bosni, Hercegovini ter na južnem Ogrskem, prodrli so z nepremagljivo silo čez srbske meje in zavzeli poleg Šabaca tudi še celo vrsto važnih postojank, tako da je vsak nadaljni odpor armade kraljemorilcev pravzaprav brezmiseln. Večna pravica, večna sodnija visi nad glavami te države, ki je kot orodje krvavega carja neposredno povzročila to svetovno vojno. Kmalu bode prišel čas, ko bodeta srbski Peter in črnogorski Nikita jokala grenke solzice na razvalinah svojih držav . . .

Vsa poročila kažejo nadalje, da naše armade tudi v Galiciji in na Rusko-Poljskem lepo napredujejo. Rama ob rami z nemško prodirajočo armado dosegli so junaški naši vojaki v zadnjih dneh prav lepe uspehe, ki opravičujejo slutnjo, da bode tudi grozoviti nadvladi Rusov kmalu konec. Časi so minuli, v katerih je bil zločinski car-batjuška strašilo za Evropo.

Kar se tiče bojev naših zvestih nemških zaveznikov, je itak ves svet presenečen glede uspehov teh krasnih armad. Belgija leži pod nemškimi nogami; velikanska bitka, katere fronta sega v dolgosti 500 kilometrov od Verduna do Pariza, pa se odločuje polagoma v prid

Nemcev. Obenem zavzemajo Nemci korak za korakom obal morja in kmalu pridejo v Calais. S tem pa je Anglija v največji nevarnosti. Kajti topovi Nemcev segajo iz Calaisa do Angleške.

Največjega pomena pa je v zadnjem tednu nastop Turčije. Poroča se namreč, da je Turčija stopila na našo stran in pričela boj zoper naše sovražnike. V Črnem morju in na kavkaški ruski meji dosegla je tudi že lepe uspehe. Obenem pa se bode dvignilo vse, kar čuti z otomanskim narodom, v Perziji, Afriki, Indiji in ostalih angleško-ruskih kolonijah. Vihar se dviga, kakor ga lopovski politiki v Petrogradu in Londonu niti slutili niso. In zdaj šlo je pričela prava svetovna vojna. Konec te vojne je le eden: Rusija mora biti nazaj vržena v azijsko barbarsko divjaštvo, Anglija pa postane zopet mala državica, ki ne bode nikdar več vznemirjala svet.

Boj je velikanski in ne more biti v kratkem času rešen. Zato pa ne smemo obupati; z jasnimi očmi glejmo v bodočnost, ki bode na podlagi avstrijsko nemške zmage vsemu človeštvu srečo prinesla. Velike so žrtve, ali še večji je cilj!

Velikanske ruske izgube.

Iz Dunaja se poroča: Vojaški strokovnjaki cenijo dosedanje izgube ruske armade tako-le:

V boju zoper Avstro-Ogrsko so Rusi izgubili 420.000 vjetih, mrtvih ali ranjenih mož.

V boju proti Nemčiji izgubili so Rusi 340.000 mož.

Poleg tega je umrlo v ruski armadi na tifuzu, koleri in drugih ednakih kužnih boleznih 380.000 mož. Vse skupaj izgubila je torej ruska armada v sedanjih vojni nad 1 milijon mož (1,100.000). To je tako velikanska izguba, da mora tudi najmočnejšo armado uničiti. Car-batjuška se bode kmalu prepričal, da se bodejo njegove zahrbtnje, zločinske nakane izjalovile na zvestobi in hrabrosti avstro-ogrškega ter nemškega vojaštva.

Lepi uspehi na Srbskem.

K.-B. Dunaj, 3. novembra. Uradno se razglša: Šele zdaj se zamore v Mačvi doseženi uspeh popolnoma pregledati. Tam stoječa druga srbska armada pod generalom Stjepa Stjepanovičem z štiri do pet divizijami zamogla se je le prenaglenim nazadovanjem, pri čemur je izgubila vse vrste blaga ter tren

in pustila mnogo vjetih, iz nevarnega položaja rešiti.

Sovražnik je, brez da bi se v pripravljenih zadajšnjih točkah zopet uprl, v enem sunku do gričev južno od Šabaca nazaj bežal. Le pri Šabacu se je trdovratno a zaman zoperstavljal; naši hrabri vojaki so Šabac v noči od 1. na 2. novembra nanovo zavzeli.

Potiorek, fcm.

Šabac je torej drugič zavzet. Ko so ga naši hrabri vojaki prvič zavzeli, šli so vsled dogodkov v Galiciji zopet nazaj. In dalje časa je tako izgledalo, kakor da bi naše vojne moči ne zamogle napredovati v borbi na Srbskem. Seveda je bilo to naziranje popolnoma napačno. Naši vojaki so na jugu vkljub malemu svojemu številu zastražili meje, pognali vdrtre srbske in črnogorske čete nazaj in dosegli glasom zadnjih poročil tako lepe uspehe, da je Srbija v bistvu pravzaprav že premagana. Srbi so pač vedno pričakovali, da jim bodé prišla zločinska Rusija na pomoč. Pa iz Rusije prišle so le prazne obljube, doneče fraze, nikdar pa — pomoč orožja. Kajti Rusiji se sami slabo godi. Vsled tega je Srbija zdaj popolnoma potrta in za vsak odpor nezmožna. K temu pride še turški nastop proti Rusiji. Pa tudi Bolgarija je kakor lev pred naskokom in se hoče masčevati proti srbskim izdajalcem, ki so jo osleparili za plodove onih velikih žrtev, katere je Bolgarija v balkanski vojni prinesla.

Naši boji proti Rusom.

K.-B. Dunaj, 3. novembra. Uradno se razglša:

3. novembra opoldne: Na Rusko-Poljskem končale so naše vojne moči, ko so prisilile močno sovražno armado do razvitka, boje na Lysa-Gori, da napredujejo v po bojih pri Ivangorodu zapovedani smeri.

Položaj v Galiciji je nespremenjen. Iz bojev zadnjih dni južno od Stry-Sambora in južno-vzhodno od Tarke odpeljalo se je doslej 2.500 vjetih Rusov.

Včeraj zjutraj napadli so huzarji pri Rybniku v Stry-dolini sovražno municijsko kolono in so zaplenili obenem mnogo vozov z artiljerijsko municijo.

Namestnik generalštabnega šefa: pl. Höfer, generalmajor.

Položaj v Srbiji.

K.-B. Dunaj, 4. novembra. Od južnega bojišča se uradno poroča: 4. novembra 1914. V nadaljnem prodiranju so naši vojaki južno in južno-zahodno od Šabaca zopet prišli v dotiko s sovražnikom. Takoj zapričeti napad napreduje ugodno. Med boji na Romanji vjeli smo 7 oficirjev in 647 mož, zaplenili pa 5 kanonov, 3 municijske vozove, 2 strojni puški ter mnogo streliva in bojnega materiala.

Črnogorcem odvzeli smo čez 1000 kosov živine, ki so jo hoteli iz Bosne seboj vzeti.

Naš prestolonaslednik na bojišču.

K.-B. Dunaj, 4. novembra. Iz vojnega tiskovnega stana se poroča: Takoj po obisku vojne mornarice v Poli hitel je nadvojvoda Karl Franc Jožef na povelje cesarja k ob sovražniku stoječemu vojaštvu, da mu prinese pozdrave najvišjega vojnega zapovednika.

Več dni je trajalo to ogledovanje, ki je vodilo nadvojvodo od desnega in levega krila bojne fronte ob San-liniji.

Eden dan bil je odločen za ogled trdnjave Przemysl, njeni hrabri posadki in utrdbam, ki

so se proti sovražniku tako imenitno držali. Nadvojvoda se je o vsem poudčil in je mnogo oseb odlikoval. Priznal je, da je duh naše ga vojaštva izboren in njih delo občudovanja vredno.

Iz vzhodnega bojišča.

K.-B. Dunaj, 4. novembra. Uradno se razglša: 4. novembra. Gibanja naših vojakov na Ruskem Poljskem niso bila večeraj od sovražnika motena. Eden naših kórov je v bojih na Lysa-Gori 20 oficirjev in 2.200 mož. vjel. Na gališki fronti vdalo se je pri Podbuzu (južno Sambora) čez 200, danes zjutraj pa pri Jaroslavi čez 300 Rusov.

Namestnik šefa generalštaba: pl. Höfer, generalmajor.

Naše motorske baterije v Galiciji.

Listi poročajo: Naše mogočne 30.5 centimeter-kalibra kanone, katerih vpliv se je v Belgiji in na Francoskem tako grozovito izkazal, delajo zdaj v Galiciji proti Rusom. Pred par dnevi so pred Jaroslavi za betoniranimi šancami ležečega sovražnika nazaj vrgli. Pripoveduje se naravnost čudeže o grozovitim učinkovanju teh kanonov. Takoj prvi strel je polno zadel: ena sovražna baterija onkraj Sana zletela je v zrak. Okoli 300 korakov od prejšnjega stališča te baterije našli so potem laferte, obdane od vse polno črnih ruskih mrličev. Naše baterije oddale so 35 strelav. Vsled pritiska zraka je počilo mnogo šip na oknih. Prebivalstvo je mislilo, da je potres.

Pismo iz črnogorskega vjetništva.

Vitez Kramer v Mariboru je dobil, kakor poroča »Marburger Zeitung«, od svojega sina iz črnogorskega vojnega vjetništva to-le pismo:

»Da so križarko »Zenta« Francozce dne 16. avgusta potopili, ti je gotovo znano. Ker smo bili k sreči oddaljeni od kopnega samo kakih 5 morskih milj, smo se lahko, kar je nas ostalo živih na goreci in potapljačji se ladji rešili na kopno. Plavalni smo 5 ur. V bližini obrežja so nam prišli na pomoč čolni, kateri so nas prepeljali na suho. Naši rešitelji so bili, žal, Črnogorci, postali smo torej vojni vjetniki.

Najprvo so nas prepeljali na neki mali otok, kjer smo ostali več ur. Od tu so nas odvedli v notranjost države. Črnogorci, ki so našo borbo opazovali, so nas dobro sprejeli, nam dali stanovanje ter nas preskrbeli z vsem potrebnim, ker smo naravno vse svoje izgubili. Dve tretjini naše posadke sta poginili. Vsi so se do konca borili hrabro in nevstrašno. Podrobnosti o boju seveda ne morem pisati, ker se pismo cenzurira.

Sedaj nam gre dobro. Vsi smo zdravi in se lahko docela svobodno kretamo, samo ena nadloga nas tare — brezdelje.

Črnogorci nam dajejo plačo kot častnikom. Ako se srečno vrnem domov, ti bom podrobno vse opisal.

Vesti o vojni seveda ne dobivamo prav nobenih, kar je za nas silno mučno. Pošta za nas odhaja vsak mesec enkrat, zato pišemo domov vedno sredi meseca, ker ne vemo točno, kdaj se poštna stvar odpošilja.

Mimogrede omenjeno, sva jaz in poveljnik kot zadnja zapustila potapljačjo se ladjo. Menim torej, da sva poštno izpolnila svojo dolžnost. Bil je pekel na ladji in da sem se iz tega pekla rešil, je prava sreča.

Z vihrajočimi zastavami in med »Hura«-klici cele posadke, se je potopila naša vrla »Zenta«. Prestreljena in preluknjana, kakor rešeto, je bila naša ladja in potopila se je, ko je izpolnila do konca svojo dolžnost, boreča se z vsemi silami proti silni premoči. Kakšen je bil uspeh našega streljanja na sovražnika, ne vem, gotovo pa je, da ni ostal brez poškodb.

Z ladjo se je seveda potopilo vse, kar smo imeli. Na ladji sem imel 1600 kron v gotovini, več zlatnine, mnogo dragocenih spominskih stvari, vse to leži sedaj na dnu Adrije.

Zal mi je zlasti za zadnje. Prosim te, pošlji mi nekaj perila in obleke. Imam namreč samo eno civilno obleko, ki sem si jo tu kupil. Denarnih pošiljatev seveda semkaj ne dobim, samo pisma. Pripominjam vnovič: vse cenzurirajo, zato mi piši samo o rodbinskih stvareh, ker sicer pisma ne dobim.

Štab naše ladje se nahaja skupaj v enem kraju in se lahko svobodno kreta. Vsi so zdravi. V vjetništvu je tudi moj sošolec. Kratkčasimo se s tem, da igramo šah in da se učimo hrvatskega jezika itd.

Črnogorci so — ne pišem tega radi cenzure, ker bi to lahko enostavno izpustil — skrajno ljubeznivi.

Počutimo se, kakor doma. Stanujemo v treh skupinah po štirje skupaj, se vsi dobro razumemo in se predvsem veselimo, da so naši domači obveščeni o tem, da smo rešeni . . .

Pripovedovanja ruskih vjetnikov.

K.-B. Carigrad, 1. novembra ob 9. zvečer. Uradni komunikacijski pravi: Častnike in mornarje ruskega minonosca »Prut« so zaslišali. »Prut«, ki se je nahajal 8 do 10 dni v Sebastopolu, je imel seboj mine ter je bil pod poveljništvom častnikov, ki so služili več let na ruski stacijski ladji v Carigradu ter so vsled tega natančno poznali Bospor. Kakor hitro je rusko brodogrje izvedelo, da je odplul majhen del turškega brodogrja na vaje v Črno morje, je takoj odplulo 27. oktobra v južni smeri iz Sebastopola ter pustilo ob obali za obrambo zadostno veliko brodogrje. Drugi dan je »Prut« odplul v južni smeri iz Sebastopola. S tem gibanjem je nameravalo rusko brodogrje položiti ob vzhodu v Črno morje mine, napasti naše slabotno brodogrje, ki bi zapustilo Bospor, da pomaga zunaj stoječemu delu. Naše brodogrje, ki je vežbalo, je zapazilo minonosca in torpedovke, ki naj jih ščitijo in prišlo je do boja, v katerem je bil potopljen neki ruski polgalec min in neki ruski rušilec torpedovk. Pet ruskih častnikov je bilo rešenih, med njimi en fregatni kapitan. Vse vjetnike so poslali v Ismid. Naše brodogrje, ki se je nahajalo zunaj Bospora, je imelo na ta način uspeh, ki je zelo pomemben, ker jamči bodočnost našega brodogrja.

Zimska vojna proti Rusiji.

Profesor berlinske univerze, K. Ballod, razpravlja o možnosti vojne proti Rusiji. Od Napoleonovih časov sem vlada prepričan, da je zima najboljši in najzmagovitejši zaveznik Rusije. Misli se, da bi morala vsaka velika armada, ki bi se upala pozimi prodirati po ruskih poljanah, poginiti od mraza in nedostatka živil. Kakor pred več kot 100 leti, tako bi tudi danes Rusija ustvarila pred prodirajočim sovražnikom umetno puščavo in jo prepustila žalostni usodi Napoleonovih čet. Zaupanje v to obrambno taktiko, je v Rusiji tako veliko, da po splošnem prepričanju nobeden poraz, in tudi če bi ruska armada izgnala 2 milijona vojakov, ne more Rusije prisiliti k miru. Pravi se, da imajo Rusi izvežbanega možta med 21.—40. leti najmanj 7 milijonov. Ako bi bili zbori, ki se sedaj vojskujejo, uničeni, bi mogla Rusija pomladi zbrati nove milionske armade ter jih poslati proti zapadu. Pet do šest mesecev ruske zime bi zadostovalo za reorganizacijo poraženih čet. In ko bi zopet ta druga armada bila poražena, umikala bi se počasi, če treba za Volgo. Medtem bi zopet nastala zima in Rusija bi se mogla znova oboroževati.

Profesor Ballod poudarja, da imata Nemčija in Avstrija največji interes, končati vojno še pred spomladjo, kajti v tem slučaju se jima ni bati nikakih opasnih gospodarskih posledic. Prisiliti Rusijo v par kratkih mesecih k miru, je pa seveda naravnost gigantska naloga: treba bi bilo zavzeti ne le Petrograd in Moskvo, temveč tudi južno industrijalno ozemlje, rudnike in železarne ob Doncu in orožarne v Caricinu, kajti, šele okupacija južnoruskega premogovnega in železarskega revirja prereže industrijalno življenjsko živčevje Rusije, obustaviti njene lokomotive, tovarne . . .

Napoleon je izgubil svojo armado le deloma v bitkah, poginila mu je većinoma od glada, pa od mraza in končno od legarja.

Glavni problem za moderno armado, ki operira pozimi v Rusiji, je tudi danes, ali je pri teh velikanskih daljavah mogoče, voziti seboj zadostno množino živeža in ali je mogoče, preskrbeti armado z dovolj topli obleko? Mora se računati z najneugodnejšim slučajem, da opustošijo Rusi vse ozemlje, iz katerega se umiknejo in da razderejo vse železnice tako korenito, da bi trajalo več mesecev, predno bi jih avstrijsko-nemške tehnične čete popravile.

Nemška in avstrijska armada udarita lahko po treh cestah v Rusijo. Prva, Napoleonova, vodi čez Kovno-Vilno-Smolensk na Moskvo, meri približno 920 kilometrov in gre skozi kraje, ki v mirnih časih komaj sami sebe prežive. Pokrajina je vseskozi peščena in ponekod močvirnata. Druga cesta vodi čez Petrograd na Moskvo in

zdi se, da na to cesto v Rusiji precej mislijo, ker utrjujejo sedaj obrežje Baltiškega morja. Od Petrograda do Moskve je cesta sicer za 300 kilometrov krajša, kakor od Kovna do Moskve, toda mnogo slabšeja, normalna zimska temperatura v teh krajih znaša — 9° do — 10° C. Po tej cesti bi armada ne mogla napraviti več kakor 20 do 25 kilometrov na dan. Tretja cesta je gospodarsko najvažnejša: s Podvolocyske čez Kijev in od tam po Dajepnu na Jekaterinoslav-Poltavo-Harkov k Doncu in na Caricin. Tam bi se dalo Rusijo najobčutneje prijeti, kajti tam ima svoj premost, svoje železo in svojo žitnico, iz katere izvažajo na leto čez 10 milijonov ton žita. Kratka ta cesta seveda ni. Od Podvolocyske do Kijeva je 330 km, od tam do Caricina 1000 km. Pozimi zapade v teh krajih vedno sneg.

Gre sedaj za to, kako bi morala biti armada opremljena, da bi mogla pozimi prodirati v Rusijo in na katero največjo daljavo je mogoče dobivati brez železnice živež in municijo iz skladišč v domovini.

Prava zimska obleka je volnena. Kožuhovina ni potrebna, le ponoči za spati so najboljše vreče iz kožuhovine. Skoro pa bi bilo boljše, da bi bili vojaki za taborenje na prostem preskrbljeni z ovčjimi kožuhovi. Ruska armada sicer nima kožuhov, pač pa posebne čepice (bašlike) iz kožuhovine. Ima tudi posebno zimsko obuvanje in vojaki so opremljeni z debelimi volnenimi sweatri. Tudi avstrijska armada ima zimsko obuvanje, čepice in sweate. Nemška armada je v tem oziru manj preskrbljena. Računa se, da bi si mogle avstrijske čete preskrbeti ovčje kože rekvizicijskim putem na Ogrskem in v Galiciji, na vsak način bi ne bilo posebno težko, preskrbeti za obe armadi potrebno število kožuhov. Tudi vse ostale potrebne stvari bi se dale kmalu nabaviti, zlasti bi bilo potrebno, preskrbeti tudi zimsko obuvanje iz klobučevine, kakor ga imajo Rusi. Nemška in avstrijska armada se na zimsko vojno lahko ravnata dobro pripravita, kakor ruska vojska.

Glede preskrbe z živili izjavlja profesor Ballod, da ne preostaja drugega, kakor da vzame vsak vojak vsaj za 60 dni živeža na ročnih saneh seboj. Baje bi se dalo to brez posebne težave izvesti in bi ne bilo niti posebno okorno, ker bi vsak vojak zložil na sani tudi svoje orožje, tornister, kožuh in zimske škornje. Berolinski profesor navaja natančno, kake konserve bi bilo treba vzeti seboj, ter računa, da bi se na take sani naložilo do 85 kg, kar je po snegu lažje vleči, kakor pa nositi 20 do 25 kg na hrbtu.

Profesor Ballod računa, da bi tako opremljena armada prodirala normalno 12 km na dan ter bi napravila torej v 60 dneh 720 km. Za en milijon mož bi bilo nadalje potrebno 55.500 vprežnih konj. Kavalerija bi se morala čim najbolj omejiti, ne pa artiljerija, za katero računa profesor Ballod na vsak milijon armade 40.000 težkih konj in 27.000 konj za municijo. Za enmilijonsko armado bi bilo treba vsega skupaj 125.000 konj, ako bi rabilo mostvo ročne sani, sicer pa približno 250.000 konj. Računati pa se mora, da bi se vsak dan dogotovilo tudi kakih 5 km železnice, zato bi armada po 60 dneh ne bila od svoje proviantne baze oddaljena 720 km, temveč le 420 km. Ako bi armada prodirala po cesti Kovno-Koskova, bi ji po 60 dneh preostajalo le še 200 kilometrov, katere hi mogla prehoditi v 17 dneh. Pri cesti Kijev-Caricin bi znašala maksimalna oddaljenost od proviantne baze po 60 dneh 585 km. V obeh teh slučajih bi se število potrebnih konj znatno znižalo.

Profesor Ballod prihaja do zaključka, da zimska vojna proti Rusiji nikakor ni tako riskantna, kakor se splošno trdi. Ako bi Rusija spoznala, da ji moreta Avstrija in Nemčija tudi po zimi priti do Moskve, potem bi bila po mnenju berolinskega profesorja in v slučaju svojega poraza v sedanji bitki bolj pripravljena k miru.

Turška armada.

V balkanski vojni je doživela turška armada katastrofo, ki je pokazala vso gnilobo notranjega ustroja države in vojske nekdanjih osvoje-

valcev Evrope. Reorganizacijsko delo, kateremu se je bil posvetil mladoturški režim od leta 1908 sem zlasti v armadi, katere vežbanje so prevzeli nemški oficirji, ni moglo premagati notranje indolence in malomarnosti in moderna turška vojska, od katere so razni, ne dovolj podučeni poznavalci leta 1912 pričakovali, da bo strla armade balkanskih držav, je navzlic novemu orožju in izvrstni opremi doživela celo vrsto žalostnih porazov. Po balkanski vojni so se turški krogi znova z največjo vnemo posvetili reformatoričnemu delu. Posebno odposlanstvo nemških oficirjev je prevzelo pod vodstvom generala Limana v Sandersa vodstvo te nove reorganizacije. Znano je, da je poklicanje nemške vojske misije rodilo že letos spomladi razne konflikte s tripletentom. Vojna bi pokazala uspeh teh novih reform. Čas za nje je bil seveda prav kratek.

Turčija je leta 1880 uvedla splošno vojaško dolžnost, vsi moški od 21. do 45. leta so ji podvrženi, aktivna služba traja tri leta. Nemo-hamedanci se lahko odkupijo. Vojno stanje turške armade se računa na en milijon aktivnih (nizam) in rezervnih (redif) čet.

Ta armada je oborožena z modernimi infanterijskimi puškami in novimi Kruppovimi topovi, večinoma 7,5 cm in 12 cm.

Koliko čet od zgoraj navedenega milijona Turčija res lahko postavi v boj proti moderni armadi, kakršna je ruska, to se bo še le pokazalo.

Turška mornarica.

Od balkanske vojne sem, v kateri je igrala le mala križarka „Hamidije“ pozornosti vredno vlogo, je Turčija svoje brodogve znatno izpopolnila. Kupila je po izbruhu sedanje svetovne vojne dve najmodernejši nemški vojni ladji: dreadnoughtsko križarko „Goeben“ (sedaj „Sultan Selim“) in malo rapidno križarko „Breslau“ (sedaj „Midilih“). Turški mornarji ne slovijo za dobre, vendar je smatrati, da se nahaja vodstvo brodogva v izkušenih rokah nemških mornariških častnikov. Angleži so zadnji čas celo trdili, da je dala Nemčija turški mornarici okrog 3000 svojih mornarjev in častnikov na razpolago. — Turško vojno brodogve šteje 1 ladjo tipa dreadnought („Sultan Selim“, 22.000 ton), 2 starejši bojni ladji „Hairedén Barbarosa“ in „Torgut Reis“ po 10.000 ton, ki jih je Turčija kupila leta 1910 od Nemčije, 1 rapidno križarko „Midilih“ (bivšo „Breslau“) in 4 križarke, med katerimi je najbolj znana „Hamidije“, s 3800 tonami, 8 torpednih rušilcev in 10 modernih torpednih čolnov. Ostalo brodogve, topničarke, torpedni čolni in 2 oklopni ladji, je zastarelo in pač ne reprezentira znatne bojne vrednosti.

Leta 1913. so spustili v angleški ladjedelnici moderni turški dreadnought „Rešad“ v morje, katerega armatura ob izbruhu evropske vojne še ni bila gotova. Kakor znano, ga je Anglija konfiscirala.

Rusko črnomoško brodogve.

Rusija je začela še le v novejšem času reformirati svoje črnomoško brodogve. Tozadefna akcija pa še ni dospela h koncu. Popolnoma gotov je dosedaj še le en dreadnought „Imperatrice Marija“, katerega so spustili lani z velikimi svečanostmi v morje. Dva dreadnoughta sta se nahajala koncem leta 1913. še v ladjedelnici in gotovo še nista armirana. Pač pa si je Rusija zgradila v zadnjih par letih precej veliko moderno torpedno flotiljo. Rusko črnomoško brodogve šteje naslednje bojne ladje: dreadnought „Imperatrice Marija“, 23.000 ton z 12 topovi, kalibra 30,5 cm, in 20 topovi, kalibra 12, linijske ladje pred-dreadnoughtskega tipa: „Svjatij Evstafij“, „Ivanj Zlatoust“, „Panteleimon“, „Rostislav“, „Tri Svjatitelja“, „Georgij Pobjedoносec“ in staro „Linop“ z 11.000 do 13.400 tonami in precej močno armaturo (po 4 topove, kalibra 30,5 cm); 2 križarki „Kazul“ in „Pamjat Merkurija“ s 6670 tonami (2 ste bili leta 1913. še v ladjedelnici in menda še nista armirani). Torpedna flotilja je prav

močna: 22 deloma najmodernejših torpednih rušilcev, 13 torpednih čolnov starejšega tipa, 5 podmorskih čolnov (6 se jih je nahajalo koncem leta 1913, v delu in so morda tudi že gotovi), 4 stare topničarke in 2 minonosca.

Turčija proti Rusiji.

Že od balkanske vojne sem je v Turčiji veliko in močno gibanje proti Rusiji, Franciji in Angliji. Sicer se je mnogo odličnih turških državnikov zelo ustavljalo temu gibanju in poskušalo doseči sporazumljenje zlasti z Rusijo in z Anglijo, toda splošna popularnost sultanovega zeta Eaver paše je bila močnejša od vseh teh prizadevanj. Nasprotje med Turčijo in tripletentom je naraslo, ko je bil nemški general Sanders pl. Liman imenovan za zapovednika carigradske armade. Faktično je s tem nemški general dobil poveljstvo turške armade v roke in zadobil ob enem največji vpliv na politiko Turčije. Rusija je že takrat, ko se o evropski vojni še nikomur ni sanjalo, nastopila z vso silo proti temu nemškemu vplivu na Turčijo, pa ni opravila ničesar. Od tedaj je bila napetost med Rusijo in med Turčijo permanentna in se je še poostila vsled konfliktov med Turčijo in Angleško. Turški sultan ni samo vladar svoje države, ampak tudi cerkveni poglavar vseh Mohamedancev, kalif vseh mohamedancev, tudi tistih, ki žive v angleških kolonijah. Iz tega so se neštetokrat že rodila nasprotja in že davno se je na Angleškem začelo delo, mereče na to, da bi turški sultan nehal biti verski poglavar izven Turčije živečih mohamedancev.

V začetku sedanje vojne se je v Turčiji obstoječe nasprotje do Rusije in Anglije še poostilo. Enver-paša in njegova stranka so sicer bili tudi za to, da naj ostane Turčija nevtralna, vsaj dokler ni gotovo, katera vojujočih se skupin ima več upanja na zmago, a prepričali so sporazumljenje z Romunsko, ki naj bi zagotovila mir na Balkanu v vsakem slučaju.

Naravno je, da skušajo vse velesile, ki so zdaj zapletene v vojno, potegniti nevtralne države na svojo stran. V Turčiji je še izza časa nemškega poslanika Marschalla posebno močan nemški vpliv. Je li ta nemški vpliv bil merodajen za razne korake, ki jih je v zadnjem času storila Turčija, se zdaj še ne da dognati. Dejstvo je, da je Turčija naenkrat zaprla Dardanele. Ta odredba je Rusijo v njenih trgovskih interesih silno zadela in ji povzročila ogromno škodo. Ves ruski prav kolosalni izvoz iz južne Rusije gre namreč skozi Dardanele in zdaj je vsled vojne izvoz čez Baltiško morje nemogoč.

Zatvoritev Dardanel je v Rusiji vzbudila mnogo nevolje in Rusija je proti temu demonstrirala s tem, da je svoje vojne ladje postavila pred Bospor in zavzela stališče, da turško brodogve ne sme zapustiti turških teritorialnih vod. Tudi Angleška je poslala svoje brodogve in ni pustila neke turške torpedovke iz teritorialne vode, marveč jo zapodila nazaj pred Carigrad.

Ti konflikti so bili toliko pomembnejši, ker je turška vlada že pred dalje časom začela z mobilizacijo svoje armade in zdaj je prišlo do dogodka, iz katerega se zna roditi vojna. Bombardiranje ruskih mest ob Črnem morju in napadi na ruske ladje so dogodki, ki v vsakem času lahko povzročijo vojno, posebno pa v sedanjem času, ko je Rusiji toliko ležeče na tem, da se ji odpro zopet Dardanele.

Avstriji in Nemčiji bi bilo pač pomagano kolikor toliko, če bi Turčija začela vojno proti Rusiji. Vsaka pomoč je dobra in Turčije ni podcenjevati. Na drugi strani pa se zdi, da tudi tripletentni ni nič na ohraniti turške nevtalnosti. Angleška, Francija in Rusija so menda dogovorno z Italijo že napravile načrt za razdelitev interesnih sfer v Mali Aziji. V drugih časih bi pri tej razdelitvi morali upoštevati tudi Nemčijo in Avstrijo, sedaj pa najbrž mislijo, da je čas ugoden in si interesne sfere lahko razdele brez ozira na Nemčijo in Avstrijo samo po svojih koristih.

Danes pač še ni mogoče vedeti, kake konsekvence pi rodila vojna med Turčijo in med Rusijo, kako bo to vplivalo na Romunsko in na

Velika licitacija

dne 8. novembra od 8. ure zjutraj naprej v Ptuj, Florianiplatz. Razprodajalo se bode stare obleke, pohištvo, perilo, jermena palice, dežnike itd. Izkupiček se porabi za naše vojske.

Bolgarsko, na Italijo in na Grško. Počile so prve bombe in bili so se prvi boji na morju — v prihodnjih tednih se bo pač pokazalo, kaka je situacija.

Rusi v Bukovini.

Rusi so se dne 19. oktobra umaknili v treh smereh iz Bukovine. En del se je umaknil proti ruski Novi Suliti, drugi del proti reki Sereth in tretji del, kakih 30.000 mož, v gozd nasproti romunskemu kraju Budi, kjer so se vršili krvavi boji z avstro-ogrskimi četami. V teh bojih je bilo na obeh straneh mnogo žrtev, končno pa so se morali Rusi umakniti iz Bukovine. Rusko glavno taborišče so takoj premestili iz Črnovic v avstrijsko Novo Sulito v kastel veleposestnika Krausa. Na ukaz ruskega gubernatorja Evrejnova, je odšel vojaški vlak v Črnovice, da odpelje ruske vojne vjetnike v besarabski Lipkanj, spotoma pa so naši vse osvobodili. Dne 21. oktobra so se vršili boji že pri Hotinu v Besarabiji. Prebivalstvo je v paničnem strahu zbežalo. Železniški promet med Črnovicami in Lipkanjem je bil ustavljen. Več vlakov so naše čete zaplenile.

Rusi so koncentrirali močne čete v severni Besarabiji, kar dokazuje, da ne morejo preboleti izgube Črnovic in da se hočejo boriti za Bukovino. Zlasti Besarabija in Podolska pokrajina sta žitnici Rusije in sta neprimerno bolj dragoceni, kakor severne pokrajine. Če bodo torej Rusi od Črnega morja potisnjeni proti vzhodu, bo tudi konec vojne. Naši sovražniki vedo to prav dobro.

Uradno nemško poročilo z dne 3. novembra.

W.-B. Berlin, 3. novembra. Veliki glavni stan, 3. novembra popoldne: Sovražniki pustili so južno od Nieuporta morje čez berge. Vsled tega je v tej pokrajini vsako napredovanje izključeno. Dežele so za dalje časa uničene. Voda stoji deloma v moški visokosti. Naše vojaštvo šlo je iz preplavljenih krajev nazaj, brez da bi izgubilo moše, konje, topove ali vozove.

Naši napadi na Ypern napredujejo. Več kot 2.300 mož, večidel Angležev se je vjelo in zaplenilo tudi mnogo mašinskih pušk.

V pokrajini zahodno mesta Roye vršili so se hudi boji, ki so imeli za obe strani težke izgube, ki pa niso prinesli nobene spremembe tamošnjega položaja. Izgubili smo v nekem vaškem boju par sto mož in dva topova.

Dobri uspeh so imeli naši napadi ob reki Aisne vzhodno mesta Soissona. Naši vojaki vzeli so v šturmu vkljub hudemu sovražnikovemu odporu več močno utrjenih postojank, zavzeli so nadalje Chavonnes in Soupir, vjeli čez 1000 Francozov in zaplenili 3 kanone ter 4 strojne puške. Poleg katedrale v Soissonu pripeljali so Francozi neko težko baterijo; njen opazovalec bil je na stolpu katedrale. Posledice takega postopanja so umevne.

Med Verdunom in Toulom se je zavrnilo razne napade Francozov. Francozi so nosili deloma nemške plašče in čelade.

V Vogeza h v bližini Markircha se je zavrnilo napad Francozov. Naši vojaki napravili so tukaj protinapad.

Na vzhodu (proti Rusom) so boji še v razvitku. Spopadov ni bilo. Da se vzame neki za razstrelbo pripravljeni most, podili so Rusi dne 1. novembra s svojim 1. sibirskim armadnim zborom civilno prebivalstvo pred svojimi predstražami.

Najvišje armadno vodstvo.

Rusi v Kavkazu nazaj vrženi. — Angleški parniki potopili pomotoma grško torpedovko.

K.-B. Konstantinopol, 2. novembra. Oficijelni, po agenci Ottomane razširjeni komunikni pravi:

Glasom uradnih, od naših kavkaških mej

prihajajočih poročil napadli so Rusi na večih točkah naše (to je turške) obmejne oddelke. Bili so pa prisiljeni, da se nazaj potegnejo; vsled energičnega odpora, ki so jim ga naši vojaki nasproti postavili, so deloma izgube imeli.

V Srednjem morju so angleške križarke ogenj pričele in so neko grško torpedovko potopile, katera se jim je bližala, ker so jo smatrale za turško torpedovko.

Ta dva slučaja kažeta, da so naši sovražniki na suhem in na morju sovražnosti proti nam pričeli, katere so že pred daljšim časom nameravali. Ves otomanski narod je pripravljen, zaupajoč na pomoč Boga, ki je edini varuh pravice in zvestobe, te napade zavrtni, katerih cilj je, uničiti našo eksistenco.

Turški odpor.

K.-B. Konstantinopol, 2. novembra. — Čuje se, da je pristanska (turška) oblast že pričela z zaplenbo v pristanu se nahajajočih trgovskih bark.

Turški načrti.

Laški list „Secolo“ poroča: Turki hočejo na raznih straneh in svetovnih delih vojno pričeti. V Palestini zbira se turško vojaštvo pod Zekki-pašo.

V Samsunu stoji 200.000 Turkov in se pomika proti Kavkazu.

13. armadni kôr v Bagdadu pod Kiamilpašo gre skozi Perzijo in hoče Indijo napasti.

List „Messagero“ poroča: Na egiptovskem in aziatskem bregu Suez-kanala zbira se močne turške vojaške oddelke. Vojaki imajo seboj mnogo kamel in 30.000 vozov z vrečami za pesek. Te hočejo v Suez-kanal vreči. Proti takemu mostu bi angleški kanoni ne mogli mnogo doseči.

Napad na Odeso.

K.-B. Frankobrod, 31. oktobra. „Frankfurter Zeitung“ poroča iz Londona: Brzojavka, ki jo je prejel Lloyd, poroča, da je več neznanih torpedovk — brez dvoma so turške — napadlo Odeso ter potopile ob vhodu v pristanišče rusko topničarko „Donec“. Del posadke je utonil, bil pobit ali ranjen. Torpedovke so poškodovale tri ruske in en francoski parnik. Več prebivalcev je bilo usmrčenih ali ranjenih.

Turški uradni komunikne o začetku sovražnosti.

K.-B. Carigrad, 31. oktobra. Uradni komunikne javlja: Iz izpovedb vjetih ruskih mornarjev in iz dejstva, da se je pri ruskem brodivju nahajal tudi minonosec, je razvidno, da so imele ruske ladje namen, izhod iz Bospora zapreti z minami in turško brodivje, bi bi bilo vsled položnih min razdeljeno na dva dela, popolnoma uničiti. Uvidevajoč, da je s tem izpostavljeno nevarnosti nepričakovanega napada in uvažujoč, da je Rusija pričela s sovražnostmi brez predidoče vojne napovedi, je pričelo turško brodivje zasledovati ruske ladje ter jih razpršilo.

Naše brodivje je bombardiralo Sebastopol in uničilo v Novorosijski 50 petrolejskih zalog, 14 vojaških transportnih ladij, več žitnih skladišč in postajo za brezžični brzojav.

Naše brodivje je nadalje pred Odeso potopilo neko rusko križarko in težko poškodovalo neko drugo, takisto rusko križarko, ki se je tudi potopila. Potopila se je tudi neka ladja ruskega prostovoljnega brodivja. V Odesi in Sebastopolu smo s svojim ognjem uničili 5 petrolejskih rezervoarjev.

Razglas.

C. k. okrajno glavarstvo ptujsko naznanja s tem splošno odredbo:

Prepovedano je osebe, ki hočejo poljedelske pridelke spraviti, na prodaj v mesta, trge in večje kraje loviti in jih nato takoj pregovoriti k prodaji svojih pridelkov; kmetje, ki donašajo svoje pridelke na trg, se zunaj sej-

mnega trga ne smejo nadlegovati s kupčijskimi ponudbami.

Prestopki te prepovedi se bodo po § 11 cesarske odredbe z dne 20. 4. 1854. drž. zak. šte. 96 kaznovali z globo od 2 do 200 K ali z zaporom od 6 ur do 14 dni. Razen tega imajo trgovci, ki bodo ravnali zoper to prepoved, pričakovati, da se jim po § 152 obrtnega reda zaprejo njih trgovine.

Ptuj, 6. novembra 1914.

C. kr. uradni vodja:
Vitez pl. Netoliczka.

III. razredna loterija

1. srečkanje decembra 1914

Naročila sprejema prodajalna Fanny Ankele
c. kr. glavna zaloga tobaka Bleiburg,
na Spodnjem Koroškem. 738

Kmetovalčeva opravila v mesecu novembru.

Na domu: Pregledaj, če vsa vrata in okna v tvojem stanovanju, pri hlevih in shrambah dobro zapirajo. Pazi, da bode imel hlev nekoliko odduška, a tudi stanovanje pridno prezračuj in ne boj se preveč mraza! O mrazu postlaj živini s suhim nastiljem bolj na debelo.

Če si grozdje pozno potrgal, poskrbi za to, da bo vrelna klet še nadalje primerno topla, da mošt, ki še ni končal vreti, popolnoma povre. Ako si pa zgodaj trgaj, oziroma je tvoj mošt vsled primerne topline že dovršil vrenje popolnoma in se učistil, poskrbi da ga čimprej najprvo pretočiš. Če si vse vino, nabajajoče se v vrelni kleti, pretočil, zapolni sode in zavehaj jih dobro, ter pusti nato okna kleti odprta o tihem, mrzlem vremenu. Mrzlota in svež zrak pretočenemu vino pravi nič ne škodujeta, seveda le če še ne zmrzuje, marveč celo koristita, ker ga hitreje zorita.

Žito večkrat pomešaj. Sadje in krompir pregledaj in gnilo odberi.

Na polju: Spravi ajdo in peso pod streho. Njive preoraj čimprej mogoče v surovo brazdo, kajti s tem dosežeš, da bo zemlja spomladi ne samo rahla, ampak tudi bolj rodovitna.

V Vinogradu: Ker je vsled slane večinoma že listje odpadlo, začneš lahko z jesenskimi obrezovanjem trt. Najbolj primeren čas za gnojenje vinogradov je v tem mesecu, enako tudi za sajenje in podsajenje trt. Ko si trtne kolece posekal, deni jih namakati v 3% raztopino modre galice, kjer jih pusti kakih 14 dni, da se do dobra napojijo. Pripravljaj si ameriške kolči, a bilfe in cepljenke, če jih imaš, pruvaj iz trtnice in prisuj jih v vlažnem pesku ali pa v zemlji.

V sadovnjaku: Starejše sadno drevje pretrebi in osnaži, mlademu mladike skrajšaj. Debla in debelejšje veje namaži z apnenim beležem, a še boljše uspeh dosežeš, če jih namažeš ali pa poskropiš z dendrinom. Ako je le mogoče, prekopaj zemljo okrog mladega sadnega drevja vsaj 1 m na široko. Sedaj pričneš lahko s presajanjem oziroma sajenjem sadnega drevja. Če še nisi nastavlil lepivnih pasov, namazanih z ameriškimi lepivom „Tre sticky“, je sedaj skrajni čas, da to ukreneš, sicer ti zlezajo pedici na sadno drevje in ti uničijo spomladi lahko ves sadni pridelek. Posebno pa varuj pred pedici vsaj tvoje črešnje, ki so prvi pridelek, kateri mnogokrat pomaga iz denarne zagate!

Na vrtu: Pripravi gnojne gredice. Regrat pokrij z listjem, ali pa z listnatimi vejevjem, da ti bo spomladi zgodaj ozelenel. Vso drugo občutljivo zelenjavo, če jo že hočeš varovati mraza, pa pokrij z čevejem, s koruznimi stebli, ali pa s slamnatimi odejami tako, da bo to pokrivalo oddaljeno 10—15 cm od tal. Peteršilj, korenje in zimsko špinačo posejaj.

Na travniku: Pognoji travnike z gnojnico in umetnimi gnojili.

V gozdu: V tem mesecu začneš lahko s sečnjo in trebljenjem gozdov, da tudi mlado gozdno drevje lahko podsaša. („Prim. Gosp.“)